Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
GERARD HOGAN
14 päivänä tammikuuta 2021 [1]

Asia C-790/19

Parchetul de pe lângă Tribunalul Brașov
vastaan
LG ja
MH,
sekä muina osapuolina
Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov

(Ennakkoratkaisupyyntö – Curtea de Apel Brașov (Brașovin ylioikeus, Romania))

Ennakkoratkaisupyyntö – Direktiivi 2005/60/EY – Direktiivi (EU) 2015/849 – Rahoitusjärjestelmän käytön estäminen rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen – Rahanpesurikokset – Itsepesu – Rikoksen tekijä – Soveltamisala

I Johdanto

1. Nyt käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö koskee rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta 20.5.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/849 [2] 1 artiklan 3 kohdan a alakohdan tulkintaa.

2. Tämä ennakkoratkaisupyyntö esitettiin LG:tä ja MH:ta vastaan aloitetun rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä. Heidän väitetään syyllistyneen ja osallistuneen rahanpesurikokseen eri ajankohtina vuosina 2009–2013. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämä kysymys koskee sitä, voiko sellaisen esirikoksen tekijä, josta rahanpesun kohteena ollut raha on peräisin, olla myös direktiivin 2015/849 1 artiklan 3 kohdan a alakohdassa määritellyn rahanpesurikoksen tekijä.

3. Kun otetaan huomioon riidanalaisten tosiseikkojen tapahtuma-aika, on kuitenkin todettava, että kysymystä on arvioitava rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen 26.10.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin

[1] Alkuperäinen kieli: englanti.
[2] EUVL 2015, L 141, s. 73.

2005/60 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan perusteella.[3] Vaikka direktiivi 2005/60 edelsi kyseisen direktiivin nykyistä versiota, nimittäin direktiiviä 2015/849, direktiivi 2005/60 oli voimassa silloin, kun kyseiset rikokset oletettavasti tehtiin. Nyt käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön yhteydessä on siis tarkasteltava ainoastaan kyseistä aikaisempaa direktiiviä.

4. Lisäksi on todettava, että ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasian syytetty on tuomittu rahanpesun ennaltaehkäisystä ja seuraamuksista annetun lain nro 656/2002 (lege nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor),[4] jolla direktiivi 2005/60 saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä, 29 §:n 1 momentin a kohdassa tarkoitetusta rahanpesurikoksesta. Kuten olen juuri todennut, direktiivi 2015/849 annettiin sen jälkeen, kun nyt kyseessä olevat rikokset oli tehty. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lisäksi, ettei kansallista lainsäädäntöä, jolla direktiivi 2015/849 saatettiin osaksi kansallista oikeusjärjestystä, ollut julkaistu silloin, kun asia saatettiin unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

5. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on kuitenkin niin, että voidakseen antaa ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle hyödyllisen vastauksen unionin tuomioistuin saattaa joutua ottamaan huomioon sellaisia unionin oikeuden säännöksiä, joihin kansallinen tuomioistuin ei ole viitannut kysymyksessään.[5] Rahanpesun määritelmän yhteydessä tällä ei kuitenkaan ole merkitystä nyt käsiteltävässä asiassa, koska rahanpesun määritelmä on olennaisilta osin sama direktiivissä 2005/60 ja direktiivissä 2015/849. Asian kannalta merkityksellisiä oikeussääntöjä on seuraavaksi tarkasteltava tätä yleistä taustaa vasten.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Kansainvälinen oikeus

6. Strasbourgissa 8.11.1990 allekirjoitetun rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen (Euroopan sopimussarja nro 141; jäljempänä Strasbourgin yleissopimus) 6 artiklan 1 ja 2 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”1. Kukin sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja muihin toimiin määrätäkseen omassa lainsäädännössään rangaistavaksi seuraavat tahallisesti tehdyt teot:

a) omaisuuden muuntaminen tai siirtäminen tietoisena siitä, että omaisuus on rikoksen tuottamaa hyötyä tarkoituksena omaisuuden laittoman alkuperän salaaminen tai peittäminen tai esirikokseen sekaantuneen henkilön auttaminen välttämään tekojensa oikeudelliset seuraamukset;

b) omaisuuden todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin, hallinnan, liikkeiden, siihen olevien oikeuksien tai omistusoikeuden salaaminen tai peittäminen tietoisena siitä, että omaisuus on rikoksen tuottamaa hyötyä;

ja huomioon ottaen kunkin sopimusvaltion perustuslain periaatteet ja oikeusjärjestelmän peruskäsitteet;

[3] EUVL 2005, L 309, s. 15.

[4] Julkaistu Romanian virallisessa lehdessä (Monitorul Oficial al României), osa I, nro 904, 12.12.2002.

[5] Ks. vastaavasti tuomio 25.4.2013, Jyske Bank Gibraltar (C-212/11, EU:C:2013:270, 38 kohta).

– –

2. Tämän artiklan 1 kappaletta toteutettaessa tai sovellettaessa:

a) ei anneta merkitystä sille, kuuluuko esirikos kyseisen sopimuspuolen rikosoikeudellisen tuomiovallan piiriin;

b) voidaan määrätä, että mainitussa kappaleessa tarkoitetut rikokset eivät koske esirikoksen tekijöitä;

– –”

7. Varsovassa 16.5.2005 allekirjoitetun rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista sekä terrorismin rahoittamista koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen (Euroopan neuvoston sopimussarja nro 198; jäljempänä Varsovan yleissopimus) 9 artiklan 1 ja 2 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”1. Kukin sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja muihin toimiin määrätäkseen omassa lainsäädännössään rangaistavaksi seuraavat tahallisesti tehdyt teot:

a) omaisuuden muuntaminen tai siirtäminen tietoisena siitä, että omaisuus on rikoksen tuottamaa hyötyä tarkoituksena omaisuuden laittoman alkuperän salaaminen tai peittäminen tai esirikokseen sekaantuneen henkilön auttaminen välttämään tekojensa oikeudelliset seuraamukset;

– –

2. Tämän artiklan 1 kappaletta toteutettaessa tai sovellettaessa:

a) ei anneta merkitystä sille, kuuluuko esirikos kyseisen sopimuspuolen rikosoikeudellisen tuomiovallan piiriin;

b) voidaan määrätä, että mainitussa kappaleessa tarkoitetut rikokset eivät koske esirikoksen tekijöitä;

– –”

B Unionin oikeus

1. Neuvoston puitepäätös 2001/500/YOS

8. Rahanpesusta, rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamisesta, jäljittämisestä, jäädyttämisestä tai takavarikoimisesta ja menetetyksi tuomitsemisesta 26.6.2001 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2001/500/YOS[6] 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen toiminnan tehostamiseksi jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että [Strasbourgin yleissopimuksen] seuraavien artiklojen osalta ei tehdä tai pidetä voimassa varaumia:

– –

b) 6 artikla siltä osin kuin asia koskee törkeitä rikoksia. Tällaisten rikosten olisi joka tapauksessa käsitettävä rikokset, joista voi enimmillään seurata yli yhden vuoden pituinen vankeusrangaistus tai vapaudenrajoituksen käsittävä turvaamistoimenpide, tai niiden valtioiden osalta, joiden oikeusjärjestelmässä on rikosten osalta vähimmäiskynnys, kaikkia rikoksia, joista voi vähimmillään seurata yli kuuden kuukauden pituinen vankeusrangaistus tai vapaudenrajoituksen käsittävä turvaamistoimenpide.”

2. Direktiivi 2005/60

9. Direktiivin 2005/60 johdanto-osan ensimmäisessä ja viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) Suuret rikollisesta toiminnasta peräisin olevan rahan virrat voivat vahingoittaa rahoitusalan vakautta ja mainetta ja uhata yhteismarkkinoita, ja terrorismi järkyttää koko yhteiskuntamme perustuksia. Rikosoikeudellisen lähestymistavan lisäksi myös rahoitusjärjestelmän kautta toteutettavat ennaltaehkäisevät toimet voivat olla tuloksekkaita.

– –

(5) Rahanpesun ja terrorismin rahoitus hoidetaan usein kansainvälisellä tasolla. Yksinomaan kansallisen tason tai jopa yhteisön tason toimien vaikutukset olisivat erittäin rajallisia, jos näissä toimissa ei oteta huomioon kansainvälistä yhteensovittamista ja yhteistyötä. Kaikkien tällä alalla toteutettujen yhteisön toimenpiteiden olisi sen vuoksi oltava yhteensopivia muiden kansainvälisissä yhteyksissä toteutettujen toimenpiteiden kanssa. Yhteisön toiminnassa olisi edelleen otettava erityisesti huomioon rahanpesun vastaiset suositukset, jotka rahoitusalan toimintaryhmä (Financial Action Task Force, jäljempänä FATF) on antanut. FATF on johtava rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastainen kansainvälinen yhteistyöelin. Koska FATF:n suosituksia tarkistettiin ja laajennettiin tuntuvasti vuonna 2003, tämä direktiivi olisi saatettava näiden uusien kansainvälisten sääntöjen mukaiseksi.”

10. Direktiivin 2005/60 1 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen kielletään.

[6] EUVL 2001, L 182, s. 1.

2. Tässä direktiivissä rahanpesuna pidetään seuraavaa toimintaa, jos sitä harjoitetaan tahallisesti:

a) varojen muuntaminen tai siirtäminen tietoisena siitä, että ne on saatu rikollisesta toiminnasta tai osallisuudesta tällaiseen toimintaan, tarkoituksena salata tai peittää niiden laiton alkuperä tai auttaa tällaisen toiminnan harjoittamiseen osallistuvaa henkilöä välttämään toimintansa oikeudellisia seuraamuksia;

b) varojen todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin, niistä määräämisen, liikkeiden taikka niiden todellisen omistajan tai niitä koskevien oikeuksien salaaminen tai peittely tietoisena siitä, että kyseiset varat on saatu rikollisesta toiminnasta tai osallisuudesta tällaiseen toimintaan;

c) varojen hankkiminen, hallussa pitäminen tai käyttö tietoisena niiden vastaanottohetkellä siitä, että ne on saatu rikollisesta toiminnasta tai osallisuudesta tällaiseen toimintaan;

d) mihin tahansa edellä olevissa alakohdissa tarkoitettuun toimintaan osallistuminen tai sellaista toimintaa koskeva yhteenliittyminen, yritys ja avunanto, yllytys, suosiminen ja neuvominen.”

3. Direktiivi 2015/849

11. Direktiivin 2015/849 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Laittoman rahan virrat voivat vahingoittaa rahoitusalan eheyttä, vakautta ja mainetta sekä uhata unionin sisämarkkinoita ja kansainvälistä kehitystä. Rahanpesu, terrorismin rahoitus ja järjestäytynyt rikollisuus ovat edelleen huomattavia ongelmia, joihin olisi puututtava unionin tasolla. Sen lisäksi, että rikosoikeudellista lähestymistapaa kehitetään unionin tasolla edelleen, rahoitusjärjestelmää käyttäen toteutettavan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen kohdennettu ja oikeasuhteinen ennaltaehkäisy on välttämätöntä ja voi tuottaa täydentäviä tuloksia.”

12. Direktiivin 2015/849 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tällä direktiivillä pyritään estämään unionin rahoitusjärjestelmän käyttö rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että rahanpesu ja terrorismin rahoitus on kiellettyä.

3. Tässä direktiivissä rahanpesuna pidetään seuraavaa toimintaa, jos sitä harjoitetaan tahallisesti:

a) varojen muuntaminen tai siirtäminen tietoisena siitä, että ne on saatu rikollisesta toiminnasta tai osallisuudesta tällaiseen toimintaan, tarkoituksena salata tai peittää niiden laiton alkuperä tai auttaa tällaisen toiminnan harjoittamiseen osallistuvaa henkilöä välttämään toimintansa oikeudellisia seuraamuksia;

b) varojen todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin, niistä määräämisen, niiden liikkeiden, niitä koskevien oikeuksien tai niiden omistajan salaaminen tai peittely tietoisena siitä, että kyseiset varat on saatu rikollisesta toiminnasta tai osallisuudesta tällaiseen toimintaan;

c) varojen hankkiminen, hallussa pitäminen tai käyttö tietoisena niiden vastaanottohetkellä siitä, että ne on saatu rikollisesta toiminnasta tai osallisuudesta tällaiseen toimintaan;

d) mihin tahansa a, b ja c alakohdassa tarkoitettuun toimintaan osallistuminen tai sellaista toimintaa koskeva yhteenliittyminen, yritys ja avunanto, yllytys, suosiminen ja neuvominen.

– –”

4. Direktiivi 2018/1673

13. Rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin 23.10.2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/1673[7] johdanto-osan 11 perustelukappaleen mukaan ”jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tietyt rahanpesutoimien muodot ovat rangaistavia myös silloin, kun niihin syyllistyy rikoksentekijä, jonka toimilla kyseiset varat on hankittu (rikoksentekijän itsensä suorittama rahanpesu eli itsepesu). Jos tällaisissa tapauksissa rahanpesutoimet eivät rajoitu pelkästään varojen hallussapitoon tai käyttöön vaan käsittävät myös varojen siirtämisen tai muuntamisen tai niiden laittoman alkuperän salaamisen tai peittämisen ja johtavat suurempaan vahinkoon kuin rikollisen toiminnan jo tuottama vahinko, esimerkiksi siihen, että rikollisesta toiminnasta saadut varat laitetaan kiertoon ja näin salataan niiden laiton alkuperä, kyseisten rahanpesutoimien olisi oltava rangaistavia”.

14. Direktiivin 2018/1673 3 artiklassa, jonka otsikkona on ”Rahanpesurikokset”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavat teot on säädetty rangaistaviksi rikoksiksi, kun teko on tahallinen:

a) varojen muuntaminen tai siirtäminen tietoisena siitä, että kyseiset varat on saatu rikollisesta toiminnasta, tarkoituksena salata tai peittää varojen laiton alkuperä tai auttaa tällaisen toiminnan harjoittamiseen osallistuvaa henkilöä välttämään toimintansa oikeudellisia seuraamuksia;

b) varojen todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin, niistä määräämisen, niiden liikkeiden, niitä koskevien oikeuksien tai niiden omistuksen salaaminen tai peittely tietoisena siitä, että kyseiset varat on saatu rikollisesta toiminnasta;

c) varojen hankkiminen, hallussa pitäminen tai käyttö tietoisena niiden vastaanottohetkellä siitä, että varat on saatu rikollisesta toiminnasta.

2. Jäsenvaltiot voivat toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 kohdassa tarkoitetut teot on säädetty rangaistaviksi rikoksiksi, jos rikoksentekijä epäili tai hänen olisi pitänyt tietää, että varat on saatu rikollisesta toiminnasta.

– –

5. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetut teot on säädetty rangaistaviksi rikoksiksi, kun niihin ovat syyllistyneet henkilöt, jotka toteuttivat rikollisen toiminnan, josta varat olivat peräisin, tai osallistuivat siihen.”

[7] EUVL 2018, L 284, s. 22.

C Romanian oikeus

15. Tosiseikkojen tapahtuma-aikaan rahanpesun ennaltaehkäisystä ja seuraamuksista annetun lain nro 656/2002, sellaisena kuin se on muutettuna, 29 §:n 1 momentissa säädettiin seuraavaa:

”Rahanpesurikoksena, josta voidaan tuomita 3–12 vuoden vankeusrangaistukseen, pidetään seuraavaa toimintaa:

a) varojen muuntaminen tai siirtäminen tietoisena siitä, että ne on saatu rikollisesta toiminnasta, kun tarkoituksena on salata tai peittää varojen laiton alkuperä tai auttaa rikoksentekijää, jolta varat ovat peräisin, välttymään syytteeltä, oikeudenkäynniltä tai rangaistuksen toimeenpanolta

b) varojen tai niihin liittyvien oikeuksien todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin, käytön, liikkeiden tai omistajuuden salaaminen tai peittely tietoisena siitä, että varat ovat peräisin rikollisesta toiminnasta

c) varojen hankinta, hallussapito tai käyttö tietoisena siitä, että varat ovat peräisin rikollisesta toiminnasta.”

III Pääasian tosiseikat

16. Tribunalul Braşov (Braşovin alioikeus, Romania) tuomitsi 15.11.2018 syytetyn, LG:n, yhden vuoden ja yhdeksän kuukauden pituiseen ehdolliseen vankeusrangaistukseen rahanpesun ennaltaehkäisystä ja seuraamuksista annetun lain nro 656/2002 29 §:n 1 momentin a kohdassa säädetystä rahanpesurikoksesta.

17. Kyseinen tuomioistuin katsoi, että syytetty, LG, oli yritysjohtajana syyllistynyt veropetosrikokseen ja että hän oli lisäksi pessyt kyseisestä rikoksesta peräisin olevia varoja. Kyseinen tuomioistuin totesi myös, ettei LG ollut vuosina 2009–2013 sisällyttänyt yhtiön, jonka johtaja hän oli, kirjanpitoon veroasiakirjoja, joilla voitiin näyttää toteen tulojen saaminen. Tämän laiminlyönnin katsottiin olevan veronkiertorikos.

18. Veropetoksesta peräisin olevat rahasummat siirrettiin myöhemmin toisen yhtiön – jota MH edusti – tilille, josta LG ja MH nostivat ne. Siirto tehtiin LG:n, yhtiön, jonka johtaja hän oli, ja yhtiön, jonka johtaja MH oli, välisen saatavien siirron avulla. Kyseisen siirtosopimuksen nojalla LG:n johtaman yrityksen asiakkaat maksoivat MH:n johtaman yhtiön tilille LG:n saatavat yritykseltä, jonka johtaja hän oli.

19. Tribunalul Braşov määräsi lisäksi LG:tä vastaan aloitetun veropetosta koskeneen rikosoikeudellisen menettelyn lopettamisesta, koska hän on korvannut vahingon. Toiselle syytetylle, MH:lle, kyseinen tuomioistuin antoi kuitenkin vapauttavan tuomion. Se katsoi, ettei ollut näytetty toteen, että MH olisi ollut tietoinen siitä, että LG oli ryhtynyt pesemään veropetoksesta peräisin olevia varoja.

20. Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov (Braşovin alioikeuden syyttäjäviranomainen, Romania; jäljempänä syyttäjä), syytettynä ollut LG ja Agenţia Naţională de Administrare Fiscală, Direcţia Generală Regională a Finanţelor Publice Braşov (kansallisen verohallinnon alainen

Brașovin alueellinen julkisesta taloudesta vastaava pääosasto, Romania; jäljempänä asianomistaja) valittivat tästä tuomiosta Curtea de Apel Brașoviin (Brașovin ylioikeus, Romania; jäljempänä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin).

21. Syyttäjä on arvostellut tuomiota erityisesti siitä, ettei se ole perusteltu siltä osin kuin siinä annetaan vapauttava tuomio MH:lle. Asianomistaja riitautti tuomion, koska sen siviilioikeudelliset vaatimukset hylättiin osittain. LG on myöhemmin peruuttanut valituksensa.

22. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin selittää pyytävänsä direktiivin 2015/849 tulkintaa, vaikka sitä ei ole saatettu osaksi Romanian oikeutta säädetyssä määräajassa, koska kyseisessä direktiivissä rahanpesurikos määritellään samalla tavalla kuin direktiivissä 2005/60, joka oli voimassa pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan ja joka on saatettu osaksi rahanpesun ennaltaehkäisystä ja seuraamuksista annettua lakia nro 656/2002.

23. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on tarpeen esittää ennakkoratkaisupyyntö, koska se on havainnut ristiriidan rahanpesun ennaltaehkäisystä ja seuraamuksista annetun lain nro 656/2002 29 §:n 1 momentin tulkintojen välillä, sillä oikeuskäytäntö tarjoaa tähän erilaisia ratkaisuja. Tässä tilanteessa käsiteltävän asian mahdolliset ratkaisut ovat itse asiassa täysin vastakkaiset sen mukaan, otetaanko niissä huomioon rikoksen tunnusmerkistön mukaisuutta koskeva olennainen piirre.

24. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan rahanpesurikoksen – riippumatta siitä, missä muodossa rikos on tehty – tekijä ei voi olla sama kuin esirikoksen tekijä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, ettei tällainen tulkinta perustu pelkästään direktiivin 2015/849 johdanto-osan perustelukappaleisiin vaan sen 1 artiklan 3 kohdan kieliopilliseen, semanttiseen ja teleologiseen tarkasteluun. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on lisäksi niin, että jos katsottaisiin, että esirikoksen tekijä voi olla myös rahanpesurikoksen tekijä, loukattaisiin ne bis in idem -periaatetta.

IV Ennakkoratkaisupyyntö ja asian käsittely unionin tuomioistuimessa

25. Tässä tilanteessa Curtea de Apel Brașov päätti 14.10.2019 tekemällään päätöksellä, joka saapui unionin tuomioistuimeen 24.10.2019, lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [direktiivin 2015/849 1 artiklan 3 kohdan a alakohtaa] tulkittava siten, että henkilö, joka tekee rahanpesurikoksen tunnusmerkistön täyttävän teon, on aina eri henkilö kuin henkilö, joka on tehnyt esirikoksen (edeltävä rikos, josta rahanpesun kohteena ollut raha on peräisin)?”

26. Unionin tuomioistuimen esitettyä kysymyksen LG:n valituksen peruuttamisen mahdollisesta vaikutuksesta menettelyn muihin vaiheisiin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin vahvisti unionin tuomioistuimeen 16.1.2020 saapuneella kirjeellä, että kun otetaan huomioon syyttäjän ja asianomistajan tekemät valitukset, peruuttamisella ei ole mitään vaikutusta ennakkoratkaisupyynnön merkityksellisyyteen. Näiden valitusten tutkiminen edellyttää, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ottaa rahanpesurikosten osalta kantaa sellaisten tunnusmerkkien olemassaoloon, jotka liittyvät väitettyjen tekojen ja tekojen, joista LG:tä ja MH:ta syytetään, väliseen vastaavuuteen, sekä oikeudenvastaisuuteen ja syyksiluettavuuteen, joten annettava ratkaisu riippuu unionin tuomioistuimen antamasta vastauksesta.

27. Syyttäjä, Tšekin, Puolan ja Romanian hallitukset sekä Euroopan komissio esittivät kirjallisia huomautuksia.

28. Unionin tuomioistuin katsoi asian käsittelyn kirjallisen vaiheen päätteeksi, että sillä on unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 76 artiklan 2 kohdan mukaisesti riittävät tiedot asian ratkaisemiseksi ilman suullista käsittelyä.

V Asian tarkastelu

A Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

29. Romanian hallitus esittää kirjallisissa huomautuksissaan kolme tutkimatta jättämisen perustetta. Ensinnäkin on epäselvyyttä siitä, voidaanko ennakkoratkaisupyyntö ottaa tutkittavaksi LG:n valituksen peruuttamisen vuoksi. Toiseksi ei voida väittää, että unionin tuomioistuimella on kaikki tarvittavat tiedot voidakseen vastata tähän kysymykseen. Kolmanneksi kansallisessa oikeuskäytännössä ei ole erilaisia tulkintoja, eikä unionin tuomioistuimen tuomiosta siis ole hyötyä ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle.

30. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklalla luotu menettely on unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön väline, jonka avulla unionin tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joita ne tarvitsevat ratkaistakseen niiden käsiteltäviksi saatetut asiat. Tässä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimen on siten lähtökohtaisesti ratkaistava ne. Tämän johdosta olettamana on, että kansallisen tuomioistuimen sen säännöstön ja niiden tosiseikkojen perusteella, joiden määrittämisestä se vastaa ja joiden paikkansapitävyyden selvittäminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä, esittämillä unionin oikeuden tulkintaan liittyvillä kysymyksillä on merkitystä asian ratkaisun kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin. [8]

31. Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ja ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen vastauksesta unionin tuomioistuimelle ilmenee, että asia on yhä vireillä ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa ja että voidakseen ratkaista kyseisen asian sen on lähinnä lausuttava siitä, voiko rahanpesurikoksen tekijä olla esirikoksen tekijä direktiivin 2005/60 valossa. Näin ollen ei ole ilmeistä, että unionin oikeuden tulkinnalla ei olisi yhteyttä pääasian tosiseikkoihin tai kohteeseen tai että ongelma olisi luonteeltaan hypoteettinen.

[8] Ks. vastaavasti tuomio 6.9.2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, 18–20 kohta) ja tuomio 23.1.2019, M. A. ym. (C-661/17, EU:C:2019:53, 48–50 kohta).

32. On lisäksi todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnössä esitettyjen tosiseikkojen perusteella voidaan ymmärtää, mistä on kyse, ja että jäsenvaltioiden hallitukset ja komissio ovat joka tapauksessa voineet niiden perusteella esittää huomautuksensa Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti. Lopuksi voidaan myös lisätä, ettei unionin tuomioistuimen tehtävänä ennakkoratkaisumenettelyssä ole lausua ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemien, kansallisen oikeuden eri tulkintojen paikkansapitävyydestä tai ulottuvuudesta.

33. Tässä tilanteessa katson, että ennakkoratkaisupyynnön on katsottava täyttävän tutkittavaksi ottamisen edellytykset.

B Ennakkoratkaisukysymyksen arviointi

34. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, voiko henkilö, joka tekee direktiivin 2005/60 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa määritellyn rahanpesun tunnusmerkistön täyttävän teon, olla sellaisen rikoksen tekijä, josta rahanpesun kohteena olevat varat ovat peräisin. Seuraavaksi tarkastelen tätä kysymystä.

1. Direktiivin 2005/60 soveltamisalaa koskevat alustavat huomautukset

35. Ensinnäkin on todettava, että vaikka on niin, että direktiivi 2005/60 perustuu kahteen oikeusperustaan (EY 47 artiklan 2 kohta, josta on tullut SEUT 53 artiklan 1 kohta, ja EY 95 artikla, josta on tullut SEUT 114 artikla) ja että sillä tähdätään näin ollen sisämarkkinoiden asianmukaisen toiminnan turvaamiseen, sen pääasiallisena tavoitteena on estää rahoitusjärjestelmän käyttö rahanpesutarkoituksiin ja terrorismin rahoitukseen, kuten ilmenee sen nimestä ja johdanto-osasta.[9] Tässä asiayhteydessä on selvää, että vaikka direktiivin 2005/60 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on huolehdittava, että rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen kielletään, tässä säännöksessä ei säädetä velvollisuudesta määrätä rikosoikeudellisia seuraamuksia saman direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa määritellystä toiminnasta.

36. Mainitun direktiivin säännökset eivät nimittäin ole luonteeltaan rikosoikeudellisia toimenpiteitä – toisin kuin direktiivin 2018/1673. Päinvastoin, kuten edellä totesin, direktiivin 2005/60 säännökset ovat luonteeltaan ensisijaisesti ennalta ehkäiseviä, koska niillä pyritään vahvistamaan riskiin perustuvan lähestymistavan mukaisesti ennalta ehkäisevien ja varoittavien säännösten kokonaisuus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen tehokkaaksi torjumiseksi ja rahoitusjärjestelmän vakauden ja koskemattomuuden säilyttämiseksi. Kyseisten toimenpiteiden tarkoituksena on estää tällainen toiminta tai ainakin vaikeuttaa sitä mahdollisimman paljon luomalla tätä varten rahanpesijöihin ja terrorismin rahoittajiin kohdistuvia esteitä kaikkiin vaiheisiin, joita mainittuun toimintaan voi liittyä.[10] Vaikka direktiivissä 2005/60 kielletään tietty rahanpesuksi katsottava toiminta, siinä kuitenkin annetaan jäsenvaltioiden valita keinot, joilla tämä kielto toteutetaan. Siinä ei sellaisenaan velvoiteta jäsenvaltioita säätämään tällaista toimintaa rangaistavaksi, vaikka ne ovat tietenkin – ainakin periaatteessa – vapaita tekemään niin.

37. Tässä tilanteessa on selvää, ettei direktiivissä 2005/60 velvoiteta jäsenvaltioita määräämään rikosoikeudellisia seuraamuksia henkilölle, joka harjoittaa rahanpesua, sellaisena kuin se on määritelty direktiivin 2005/60 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa – nimittäin varojen

9 Ks. vastaavasti tuomio 25.4.2013, Jyske Bank Gibraltar (C-212/11, EU:C:2013:270, 46 kohta).

10 Ks. vastaavasti tuomio 17.1.2018, Corporate Companies (C-676/16, EU:C:2018:13, 26 kohta).

muuntaminen tai siirtäminen tietoisena siitä, että ne on saatu rikollisesta toiminnasta tai osallisuudesta tällaiseen toimintaan, tarkoituksena salata tai peittää niiden laiton alkuperä tai auttaa tällaisen toiminnan harjoittamiseen osallistuvaa henkilöä välttämään toimintansa oikeudellisia seuraamuksia – jos hän on myös esirikoksen tekijä.

38. On silti huomautettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös on, ja tarvittaessa sen syntyhistoria.[11] Kaikkien näiden tulkinnan eri osatekijöiden perusteella katson, että vaikka direktiivin 2005/60 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa ei edellytetä rikosoikeudellisia seuraamuksia edellisessä kohdassa kuvatussa tilanteessa, se ei myöskään ole esteenä sille, että jäsenvaltio antaa seuraamuksia koskevaa lainsäädäntöä.

2. Jäsenvaltioiden mahdollisuus kriminalisoida rahanpesu silloin, kun tämän rikoksen tekijä on myös esirikoksen tekijä

39. On ensinnäkin todettava, ettei direktiivin 2005/60 1 artiklan sanamuodossa nimenomaisesti kielletä jäsenvaltioita antamasta lainsäädäntöä, jolla rahanpesu kriminalisoidaan silloin, kun sen tekijä on myös esirikoksen tekijä.

40. Kuten olen jo alustavasti todennut, direktiivin 2005/60 1 artiklan 1 kohdan perusteella jäsenvaltioiden velvollisuutena on ainoastaan (luettuna yhdessä saman artiklan 2 kohdan a alakohdan kanssa) kieltää ”varojen muuntaminen tai siirtäminen tietoisena siitä, että ne on saatu rikollisesta toiminnasta tai osallisuudesta tällaiseen toimintaan, tarkoituksena salata tai peittää niiden laiton alkuperä tai auttaa tällaisen toiminnan harjoittamiseen osallistuvaa henkilöä välttämään toimintansa oikeudellisia seuraamuksia”. Direktiivin 2005/60 1 artiklan sanamuoto ei siis velvoita jäsenvaltioita kriminalisoimaan 2 kohdan a alakohdassa kuvattua toimintaa, mutta se ei myöskään estä niitä tekemästä niin riippumatta siitä, onko tämän toiminnan tekijä myös sen esirikoksen tekijä, josta rahanpesun kohteena olevat varat ovat peräisin.

41. Ei myöskään voida jättää huomiotta sitä, että direktiivin 2005/60 5 artiklassa nimenomaisesti todetaan, että jäsenvaltiot voivat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi antaa tai pitää voimassa ankarampia säännöksiä tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä. Kuten unionin tuomioistuin on aiemmin todennut, kyseinen säännös sisältyy direktiivin I lukuun, jonka otsikko on ”Kohde, soveltamisala ja määritelmät”, ja sitä sovelletaan siis *kaikkiin* direktiivin 2005/60 soveltamisalaan kuuluviin *säännöksiin* rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseksi.[12]

42. Toisin kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt, direktiivin 2005/60 1 artiklan 2 kohdan a alakohtaan sisältyvä vaatimus, jonka mukaan kyseisessä säännöksessä tarkoitetun rahanpesun tekijän on oltava ”[tietoinen] siitä, että ne on saatu rikollisesta toiminnasta”, ei mielestäni ole välttämättä ristiriidassa tämän tulkinnan kanssa. Tämä nimenomainen kielto osoittaa, että unionin lainsäätäjä pyrki hyvin painokkaasti varmistamaan, että ainoastaan tahalliset teot oli kielletty, kuten direktiivin 2005/60 1 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä todetaan. Vaikka tämä edellytys täyttyy väistämättä, kun tekijä on yksi ja sama henkilö, on hyödyllistä pitää tämä mielessä, kun näiden kahden rikoksen – nimittäin

[11] Ks. vastaavasti tuomio 14.5.2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU ja C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 113 kohta).

[12] Ks. vastaavasti tuomio 10.3.2016, Safe Interenvios (C-235/14, EU:C:2016:154, 78 kohta).

esirikoksen ja rahanpesurikoksen – tekijät ovat kaksi eri henkilöä. Haluaisin sivumennen myös huomauttaa, että unionin lainsäätäjä on katsonut tarkoituksenmukaiseksi säilyttää tämän täsmennyksen direktiivin 2015/849 1 artiklan 3 kohdan a alakohdassa ja direktiivin 2018/1673 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, vaikka viimeksi mainitussa direktiivissä jäsenvaltioilla on ensimmäistä kertaa nimenomainen velvollisuus säätää itsepesu rangaistavaksi rikokseksi.

43. Toiseksi itsepesun kriminalisointi on myös direktiivin 2005/60 tavoitteiden mukaista. Kuten jo mainitsin, tämä direktiivi perustuu erityisesti EY 95 artiklaan (josta on tullut SEUT 114 artikla), joka koskee sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Tämä selittyy helposti, koska rahanpesu vääristää todennäköisesti rahoitusmarkkinoita ja kilpailua.[13] Itsepesua voidaan tässä yhteydessä näet pitää sopimattomana kilpailumenettelynä, ja sen kriminalisointi voi suojata sisämarkkinoiden toimintaa.[14] Toistan näin ollen, että Romanian oli periaatteessa mahdollista säätää tällaisesta rikoksesta kansallisessa lainsäädännössään.

44. Kolmanneksi on todettava, että direktiivi 2005/60 on annettu kansainvälisen yhteistyön yhteydessä, jotta Euroopan unionissa sovellettaisiin FATF:n, jota on pidettävä tärkeimpänä rahanpesun torjuntaelimenä, antamia suosituksia ja tehtäisiin niistä velvoittavia.[15] Kuten direktiivin 2005/60 johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa nimenomaisesti todetaan, ”koska FATF:n suosituksia tarkistettiin ja laajennettiin tuntuvasti vuonna 2003, tämä direktiivi olisi saatettava näiden uusien kansainvälisten sääntöjen mukaiseksi”.

45. Näistä FATF:n suosituksista ensimmäisen mukaan maat *voivat* kuitenkin määrätä, että rahanpesurikokset eivät koske esirikoksen tekijöitä, jos niiden kansallisen oikeuden perusperiaatteet sitä edellyttävät. Kun otetaan huomioon se, miten tämä mahdollisuus on muotoiltu, on katsottava, että itsepesun kriminalisoimatta jättäminen on poikkeus. Tässä tilanteessa sitä, ettei itsepesua nimenomaisesti kielletä – kuten direktiivissä 2005/60 – on pidettävä (implisiittisenä) lupana kriminalisoida tällainen toiminta.[16]

46. Tässä kansainvälisessä asiayhteydessä ei myöskään voida jättää huomiotta Strasbourgin yleissopimusta, joka on saatettu osaksi unionin oikeusjärjestystä neuvoston puitepäätöksellä 2001/500/YOS. Tältä osin voidaan todeta, että Strasbourgin yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen a kohta vastaa direktiivin 2005/60 1 artiklan 2 kohdan a alakohtaa ja että – kuten FATF:n suosituksissa määrätään – Strasbourgin yleissopimuksen 6 artiklan 2 kappaleen b kohdassa ei kielletä itsepesun kriminalisointia vaan siinä päinvastoin todetaan, että *voidaan* määrätä, että saman yleissopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetut rikokset eivät koske esirikoksen tekijöitä.[17] Neuvoston puitepäätöksen 2001/500/YOS 1 artiklassa kuitenkin nimenomaisesti säädetään, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Strasbourgin yleissopimuksen 6 artiklan osalta ei tehdä tai pidetä voimassa varaumia siltä osin kuin asia koskee törkeitä rikoksia.

[13] Ks. vastaavasti Hyttinen, T., ”A European Money Laundering Curiosity: Self-Laundering in Finland”, vol. 8, *EuCLR*, Nomos, 2018, s. 268–293, erityisesti s. 273.

[14] Tästä kysymyksestä ks. Maugeri, A.-M., ”Self-laundering of the proceeds of tax evasion in comparative law: Between effectiveness and safeguards”, vol. 9(1), *New Journal of European Criminal Law*, SAGE Journals, 2018, s. 83–108, erityisesti s. 84 ja alaviitteessä 5 mainitut lähteet.

[15] Ks. vastaavasti tuomio 25.4.2013, Jyske Bank Gibraltar (C-212/11, EU:C:2013:270, 46 kohta) ja direktiivin 2005/60 johdanto-osan viides perustelukappale.

[16] Ks. vastaavasti Hyttinen, T., ”A European Money Laundering Curiosity: Self-Laundering in Finland”, vol. 8, *EuCLR*, 2018, s. 268–293, erityisesti s. 277.

[17] Näin määrättiin myös vuonna 2005 tehdyn Varsovan yleissopimuksen 9 artiklan 1 ja 2 kappaleessa.

47. Edellä esitetyn perusteella katson näin ollen, että kun otetaan huomioon direktiivin 2005/60 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan sanamuoto, kyseisen direktiivin tavoite sekä sen kansainvälinen ja lainsäädännöllinen asiayhteys, direktiivin 2005/60 1 artiklan 2 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sellaisen kansallisen lainsäädännön antamiselle, jossa säädetään, että esirikoksen tekijä voidaan tuomita myös rahanpesusta, kun varat ovat peräisin kyseisestä esirikoksesta.

48. Kun otetaan huomioon direktiivin 2005/60 1 artiklan sanamuoto, on niin, että koska tämä asia kuuluu viime kädessä jäsenvaltioiden toimivaltaan, en näe mitään syytä, miksi jäsenvaltion ei pitäisi valita sellaista ratkaisua, jossa kyseisessä säännöksessä säädetty velvollisuus pannan täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä, jossa säädetään tämän tyyppisistä rikoksista.

49. Vielä on kuitenkin selvitettävä, loukkaako tämä tulkinta ne bis in idem -periaatetta, kuten etenkin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin väittää.

3. Ne bis in idem -periaatetta koskevat toteamukset

50. On selvää, että direktiivi 2005/60 on saatettu osaksi Romanian oikeutta rahanpesun ennaltaehkäisystä ja seuraamuksista annetulla lailla nro 656/2002. Tämän lain 29 §:n 1 momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 2005/60 1 artiklan 1 ja 2 kohta ja näin ollen sovelletaan unionin oikeutta Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Romanian oikeudessa on näin ollen kunnioitettava perusoikeuskirjan 50 artiklassa taattua perusoikeutta. Kyseisessä artiklassa määrätään, että ”ketään ei saa panna syytteeseen tai rangaista rikoksesta, josta hänet on jo unionissa lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi lain mukaisesti”. [18]

51. Kuten unionin tuomioistuin on selvästi todennut, jo perusoikeuskirjan 50 artiklan sanamuodosta ilmenee, että siinä kielletään se, että sama henkilö pannaan syytteeseen tai että häntä rangaistaan rikosoikeudellisesti useammin kuin kerran samasta rikoksesta. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan arvioitaessa, onko kyseessä sama rikkominen, merkityksellinen kriteeri on tapahtuneiden tekojen samuus, ymmärrettynä joukkona konkreettisia ja toisiinsa erottamattomasti liittyviä seikkoja, jotka ovat johtaneet kyseisen henkilön lainvoimaiseen vapauttamiseen tai tuomitsemiseen. [19]

52. Rahanpesun kriminalisoinnin osalta en katso, että direktiivin 2005/60 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu rahanpesurikoksen tunnusmerkistön täyttävä toiminta ja esirikos – joka on sen edellytyksenä – ovat identtisiä edellisessä kohdassa tarkoitetulla tavalla eli ”tekoja, jotka ovat olennaisilta osin samoja”. [20] Jos rikosten tosiseikat eroavat toisistaan, vaikka niiden tekijänä on yksi ja sama henkilö ja niillä on yksi ainoa päämäärä, mikään ei estä sitä, että niistä nostetaan erilliset syytteet. [21]

[18] Ks. vastaavasti tuomio 20.3.2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197, 21 kohta).

[19] Ks. vastaavasti tuomio 20.3.2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197, 34 ja 35 kohta).

[20] Oma käännös (alkuperäisellä kielellä ”un fait en substance le même”). Ks. Michiels, O., ”Le cumul de sanctions: le principe *non bis in idem* à l’aune de la jurisprudence de la Cour de justice et de la Cour européenne des droits de l’homme”, *L’Europe au présent! Liber amicorum Melchior Wathelet*, Bruylant, 2018, s. 555–578, erityisesti s. 565.

[21] Ks. vastaavasti Beaussonie, G., ”Quelques observations à partir de (et non sur) l’”auto-blanchiment”, nro 4, *Actualité Juridique Pénale*, 2016, s. 192.

53. Vaikka direktiivin 2005/60 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa viitataan pelkkään rikollisesta toiminnasta saatujen varojen hallussa pitämiseen tai käyttöön, kyseisen säännöksen a ja b alakohdassa määritelty rahanpesu koskee kuitenkin varojen muuntamista tai siirtämistä tarkoituksena salata tai peittää niiden laiton alkuperä ja niiden todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin, niistä määräämisen, liikkeiden tai niiden todellisen omistajan tai niitä koskevien oikeuksien salaamista tai peittelyä. Direktiivin 2005/60 1 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdasta on todettava, että rahanpesuun liittyy siis lainvastaisesti saatujen varojen muuntaminen ja siirtäminen sekä niiden salaaminen ja peittäminen rahoitusjärjestelmän kautta. Nämä toimet ovat selkeästi esirikoksesta erotettavissa olevia rikoksia, jotka aiheuttavat lisää tai erityyppistä vahinkoa kuin esirikos.

54. Tästä on esimerkkinä veronkierto. Verovelvollinen voi tehdä rikoksen, jos hän salaa lainvastaisesti verotettavia tuloja. Toinen rikos – joka on täysin erilainen – voidaan tehdä silloin, kun sama verovelvollinen pyrkii pesemään tällä rikoksella saamansa hyödyn rahoitusjärjestelmän kautta.

55. Tämä on myös unionin lainsäätäjän tekemä rajoittava valinta itsepesun kriminalisoinnin osalta. Sivuhuomautuksena voidaan nimittäin todeta, että vaikka rikollisesta toiminnasta saatujen varojen pelkkä hankkiminen, hallussa pitäminen tai käyttö on nyt säädetty rangaistaviksi rikoksiksi direktiivin 2018/1673 3 artiklan 1 kohdan c alakohdassa, tällaiset teot eivät kuulu saman direktiivin 3 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun itsepesun kriminalisointia koskevan velvoitteen piiriin.[22]

56. Edellä esitetyn perusteella katson näin ollen, että direktiivin 2005/60 1 artiklan 2 kohdan a alakohtaa on – loukkaamatta ne bis in idem -periaatetta – tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että henkilö, joka tekee rahanpesurikoksen tunnusmerkistön täyttävän teon, voi olla sama henkilö kuin esirikoksen tekijä.

VI Ratkaisuehdotus

57. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Curtea de Apel Braşovin ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen 26.10.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY 1 artiklan 2 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään, että henkilö, joka tekee rahanpesurikoksen tunnusmerkistön täyttävän teon, voi olla sama henkilö kuin esirikoksen tekijä.

[22] Ks. myös direktiivin 2018/1673 johdanto-osan 11 perustelukappale ja rahanpesun torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin annetun ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (COM(2016) 826 final) 3 artiklan selitykset.